

Lisbeth Eriksson

Verksamhetsberättelse för FoU-Nordväst 2014

FoU-enhetens mål

2014 har likväl som 2013 varit ett intensivt år på FoU-Nordväst. Personalstyrkan i personer räknat har under året mer än fördubblats jämfört med den ordinarie budgetfinansierade personalen. Detta har möjliggjorts genom överskott på grund av externa medel som tillförts verksamheten. Det har också under året tillkommit ett antal nya uppdrag. Detta bedömer vi som en positiv situation, d.v.s. att enhetens kunnande tas i anspråk, men det medför också högre krav på struktur och organisering. De externa uppdrag som FoU-enheten erhållit är alla uppdrag som kan rymmas inom ramen för vad som anses som FoU-arbete. En bedömning görs av FoU-chefen att de uppdrag som enheten tar på sig skall kunna komma ägarkommunerna till del även om finansiären är någon annan. Detta medför stora utmaningar då det gäller att hitta strategier för att få denna kunskap att på bästa sätt kunna göra nytta och komma de lokala verksamheterna till del. Under året har därför en av verksamhetens profilområden varit implementering eller nyttiggörande av kunskap. Det andra profilområdet har haft fokus på brukarna. Detta perspektiv har vi beaktat med de grundläggande kärnfrågorna som utgångspunkt. Dessa formulerades under 2011 och har sedan dess varit styrande för enhetens arbete. Under året har enheten diskuterat dessa frågor och funnit att de fortfarande utgör en bra beskrivning av FoU-Nordväst verksamhet. Kärnfrågorna är:

- Enheten ska vara ett stöd för kommunerna i arbetet med att utveckla en kunskapsbaserad praktik utifrån forskning, brukarnas erfarenheter och den erfarenhetsbaserade kunskapen.
- Omvärldsbevakning är en viktig del av enhetens arbete och innebär att enheten ska vara uppdaterad i aktuell forskning och dessutom ha en kompetens att tolka olika forskningsresultat.
- Enheten ska kunna stå för en vetenskaplig teoretisk kunskap innefattande bl.a. kunskap i kvantitativa och kvalitativa metoder och använda denna för att i samverkan med praktiken utveckla redskap för uppföljning, sammanställa och analysera insamlade data.

- Enheten ska främja samverkan mellan myndigheter, andra FoU-miljöer, högskola/universitet och praktiken.
- Enheten ska stå för ett kritiskt reflekterande förhållningssätt i relation till de ”strömningar” som påverkar socialt arbete.

Organisation

Styrning

Under 2012 implementerades en ny styrmodell för FoU-enhetens verksamhet. FoU-enheten styrs dels av en politisk styrgrupp dels av en styrgrupp bestående av förvaltningsrepresentanter. Den politiska styrgruppen består av förtroendevalda ledamöter från de åtta kommunerna. Uppdraget är, enligt avtalet, att bereda och återföra strategiska frågeställningar inför beslut i respektive kommun. Gruppen fattar beslut om budget, verksamhetsplan och årsredovisning. FoU-chefen har vid ett tillfälle under 2014 varit inbjuden till styrgruppen.

Förvaltningsstyrgruppen består av socialchefer eller motsvarande från nordvästkommunerna. Gruppen ansvarar för den operativa driften. Under 2014 har chefen för FoU-enheten vid ett tillfälle deltagit i förvaltningsstyrgruppen.

FoU-rådet, som är FoU-enhetens rådgivande organ, består av åtta representanter, en från varje kommun. Under året har FoU-rådet sammanträtt 9 gånger. Gruppen har under året varit relativt stabil vilket underlättat arbetet med att driva utvecklingen av arbetet.

Under 2014 har styrningen av FoU-verksamheten ånyo diskuterats och ett arbete har påbörjats med syfte att möjliggöra ett närmare samarbete mellan FoU-Nordväst och kommunernas operativa verksamhet.

Personal

Under 2014 har FoU-enheten haft sammanlagt 13 anställda. Av dessa har 6 doktorsexamen och 7 kandidat eller masterexamen, 8 är kvinnor och 5 är män. De anställda har varit anställda på olika villkor, haft olika procents tjänstgöringsgrad och varit anställda under olika lång tid. På enheten finns en grupp anställda som är tillsvidareanställda och som finansieras av kommunbidrag. Dessa var vid årsskiftet 2014/2015

100 % FoU-chef

200 % (100 % + 100%) FoU-medarbetare

70 % (50 % + 20%) FoU-forskare.

I budgeten finns medel för ytterligare 40 % tillsvidareanställning som förhoppningsvis kan tillsättas under kommande år.

Sedan har det funnits ett antal personer med visstidsförordnanden.

20 % BBiC-samordnare (BBiC står för Barnens behov i centrum)(finansieras via extra kommunbidrag)

100 % utvecklingsledare fr.o.m. 2012-11 (finansieras via EU-medel samt medel från SKL)

60 % FoU-forskare under delar av året (finansierade via externa medel och överskott från 2013)

320 % FoU-medarbetare under delar av året (finansierade via externa medel och överskott från förra året).

Under året har enheten haft ett antal personer anställda som finansierats med medel utanför den ordinarie budgeten. Det har inneburit att arbetsgruppen mer än fördubblats under året. De flesta tillfälligt anställda har endast arbetat under en begränsad del på FoU-enheten. Det har dock krävts en hel del administration att få det hela att fungera optimalt. De tillfälligt anställda har till största delen arbetat i specifika projekt och inte deltagit i det "normala" FoU-arbetet i någon större utsträckning. Detta har gjort att trycket på de tillsvidareanställda blivit hårt. De projekt de tillfälligt anställda arbetat med är projekt som på olika sätt rör FoU-enhetens verksamhetsområden. Dessa projekt har diskuterats och förankrats i FoU-rådet. Projekten kan röra enbart en kommun eller en verksamhet men under hela året har arbete pågått för att sprida kunskapen brett inom nordvästkommunerna. Om det är möjligt har en person med forskarkompetens arbetat tillsammans med praktiker i dessa projekt. På FoU-enheten finns också två FoU-medarbetare anställda som är anställda på lite längre tid. Dels handlar det om en utvecklingsledare finansierad via EU-medel. Utvecklingsledaren har varit anställd på två år t.o.m. oktober 2014 och arbetar framförallt med frågor kring kompetensutveckling inom familjehemsområdet. Dels handlar det om en FoU-medarbetare som arbetar med ett treårigt projekt finansierat av Stockholms Stads Socialförvaltning som rör effekter av kompetensutveckling inom EBP och dokumentation inom den sociala barnvården.

Allmän verksamhet

Brukarperspektivet

FoU-enheten hade ett brukarperspektiv som ett av sina profilområden under 2014. Detta arbete har tagit sig olika uttryck men har framförallt varit synligt i enhetens arbete med att i olika sammanhang försöka få med brukarnas röster, både i samtal med kommunanställda och i planering och genomförande av olika projekt. Några synliga exempel är det projekt som resulterade i rapporten "Ung i Sollentuna" och det arbete som görs tillsammans med Sigtuna kommun där brukare intervjuas kring upplevelser av ASI. Ytterligare ett exempel är arbetet med UBU där intervjuer görs med både tjänstemän och brukare i form av placerade barn och deras föräldrar

Nyttiggörande av kunskap

Det andra profilområdet under 2014 var implementering eller nyttiggörande av kunskap. Även detta arbete har tagit sig olika uttryck. För det första har vi försökt att i den mån det varit möjligt i projektplaner och liknande lägga in hur vi avser att arbeta med implementering/nyttiggörande av den lokalt producerade kunskapen. Här har vi försökt att hitta olika strategier eller modeller för detta, ett utvecklingsarbete som pågår ständigt. För det andra har vi under året arbetat med en kunskapsöversikt kring implementering. Denna översikt som beräknas vara klar under januari 2015 kompletteras med en beskrivning av enhetens modeller för implementering. För det tredje var nyttiggörande av kunskap temat på årets FoU-dag.

FoU-dag

Under hösten 2014 anordnades en FoU-dag. Inbjudna till denna dag var nordvästkommunernas chefer samt socialnämndsordföranden. Cirka 50 personer deltog under dagen. Som nämnts ovan var temat för dagen implementering och en forskare från Malmö stad var inbjuden att tala om implementeringen av malmökommissionen. Enligt den utvärdering som gjordes efter dagen var upplevde de flesta dagen som viktig och inspirerande.

Nyhetsbrev

Under året har Nyhetsbrevet utkommit vid tre tillfällen. Nyhetsbrevet är ett av många hjälpmedel för att gestalta FoU:s verksamhet. Syftet är att nyhetsbrevet ska vara informativt och spegla vad som är på gång i verksamheterna, i kommunerna men även nationellt kring frågor som berör det sociala arbetet. Under året har vi diskuterat formerna för Nyhetsbrevet och planerar att under 2015 förnya och förändra utformningen.

Information till nyanställda

Tre informationstillfällen för anställda i kommunerna har genomförts under året. Detta år har vi haft ett mindre antal deltagare än året innan. Totalt har cirka tio personer deltagit.

Hemsidan

Under året har en ny hemsida lanserats och den fortsatta utvecklingen av denna har pågått under hela året. Syftet har varit att förenkla och göra den så användarvänlig som möjligt. I utvecklingsarbetet har det varit väsentligt att få hemsidan att motsvara kommunernas behov av kunskap. Vi kan i statistikken se att hemsidan främst används för att hitta kontaktuppgifter till anställda på FoU-enheten samt till att hitta publikationer.

Praktikerprojekt

Ett praktikerprojekt är

- en möjlighet att få en fråga belyst/fördjupad,
- en möjlighet att kompetensutveckla personal samt
- en möjlighet att få vetenskaplig kompetens i arbetsgruppen.

Ett projekt har genomförts under året. En socialsekreterare från Beroendeenheten i Sollentuna har arbetat med en studie kring missbruksvården i nordvästkommunerna med fokus på unga vuxna med cannabismissbruk. Denna studie färdigställdes under januari 2015. Under 2014 anordnades ett seminarium där två tidigare praktikerprojekt diskuterades.

Samarbete med Institutionen för socialt arbete/socialhögskolan i Stockholm

Samarbetet med Socialhögskolan har under året varit intensivt. Dels har utvecklingen av den fältförlagda praktiken utvecklats och två av personalen från FoU-enheten arbetar som lärare i denna kurs som är helt förlagd till FoU-enhetens lokaler i Sollentuna. Under fältpraktiken gör studenterna mindre arbeten på uppdrag av kommunerna. Resultatet av dessa uppdrag presenteras sedan för kommunerna.

Praktiker har medverkat på seminarier under termin 4. Detta samarbete utvärderades under 2013 beslut fattades då att samarbetet mellan kommunerna och Socialhögskolan skulle fortsätta. Praktikermedverkan fördelas mellan nordvästkommunerna.

Sju av FoU-enhetens anställda har också anställningar på Socialhögskolan. Detta är ett lyckat arrangemang som förhoppningsvis berikar både

organisationerna. Dessutom har en av FoU-enhetens anställda också förlagt sin kompetensutvecklingstid från Socialhögskolan på FoU-enheten. Det innebär att enheten ytterligare tillförs resurser motsvarande 30 % av en heltidstjänst.

Under året har ytterligare ett samarbete inletts med syfte att undersöka var de studerande efter avslutade studier arbetar. Detta är angelägen kunskap både för Socialhögskolan och för kommunerna som i många fall har problem med rekrytering av socionomer. Planeringen som skett under 2014 har gjorts tillsammans med andra universitet/högskolor som utbildar socionomer. Planen är att flera lärosäten skall delta i undersökningen som kommer att bygga på en enkätundersökning.

Tidigare har en uppdragsutbildning startats som en följd av ett forskningsprojekt kring ensamkommande barn och ungdomar. Detta har nu lett till att en masterkurs planeras.

Samarbete med andra FoU-enheter, universitet, högskolor och forskningsmiljöer

- *FoU-välfärd:* FoU-Nordväst är medlemmar i denna intresseorganisation. Enheten har haft en representant i föreningens valberedning. Tre medarbetare deltog på den årliga i konferensen som 2014 ägde rum i Vänersborg.
- *Regionalt FoU-samarbete.* Representanter för alla kommunala FoU-enheter i länet samt Stockholms stads utvecklingsenhet har träffats regelbundet under året. Diskussionerna har dels rört det ESF-projekt som Stockholms stad är projektledare för men där de andra tre FoU-enheterna bidrar med var sin utvecklingsledare, dels andra gemensamma frågor. Ett av syftena med dessa träffar är också att informera varandra om vad som pågår inom de olika verksamheterna.
- *FoU-samarbete mellan landstinget och socialtjänsten* i Stockholms län gällande missbruks- och beroendevården. Samarbetet har inte utvecklats som önskvärt varför FoU-Nordväst tagit initiativ till en utredning rörande intresse, innehåll, former och förutsättningar för ett eventuellt fortsatt samarbete. Under 2013 utredde FoU-Nordväst detta. Denna utredning ledde till att FoU-Nordväst blev utsedd till att leda och forma denna samverkan under hösten 2013 och delar av 2014. Under senare delen av 2014 har samarbetet lett till planering och startande av SIP-utbildningar för bl.a. nordvästkommunernas anställda inom missbruksvården.

- Deltagande i ett antal *konferenser* arrangerade bl.a. av FAS (Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap), Allmänna Barnhuset, SKL, Forsa. NERA och VR (Vetenskapsrådet).
- Deltagande i ett antal nationella, nordiska och internationella *nätverk* rörande ensamkommande flyktingbarn, skolsocial forskning samt forskarnätverk kring socialpedagogik.

Uppföljningssamordning

Vid ett styrgruppsmöte i slutet av 2011 beslutades att förstärka FoU-enheten med en tjänst som skulle arbeta med uppföljningssamordning. Internt inom FoU-Nordväst beslutades att två personer delar på uppdraget. Arbetet kan sägas ha haft framförallt två inriktningar sedan starten:

- samordning av arbetet med modeller/system för uppföljning som redan finns i kommunerna som Addiction Severity Index (ASI) och Outcome Rating Scale/Session Rating Scale (ORS/SRS) samt
- arbete direkt med arbetsgrupper i nordvästkommunerna vilka kommit med förslag på vad de vill följa upp.

Under 2013 skrev uppföljningssamordnarna en rapport om detta arbete. En viktig erfarenhet så här långt är att samverka mellan FoU-enheten och kommunerna i stor utsträckning påverkats av faktorer inom kommunerna som FoU-enheten inte styr över såsom omorganisationer, arbetsbelastning, personalomsättning vardagens akuta frågor och så vidare. Under 2014 har uppföljningssamordningen diskuteras på socialchefsgruppen för att fastställa den framtida strategin för arbetet. Dessa diskussioner har alltmer kommit att knytas till planer på ett gemensamt arbete i nordvästkommunerna med Öppna jämförelser. Vid årsskiftet 2014/2015 fick FoU-enheten i uppdrag att arbeta fram en modell för detta arbete. Utöver detta har arbetet med uppföljning av brukarnas upplevelser av ASI-utredningar i Sigtuna fortsatt. Även arbetet med uppföljning av familjecentralernas och skol-och familjeteamets arbete i Sollentuna har fortsatt och nu pågår spridning av dessa erfarenheter till andra kommuner.

Verksamhet direkt riktad mot socialt arbete med vuxna, särskilt missbruk, socialpsykiatri och våld i nära relationer

Missbruk

- deltagande i chefsnätverk, alla kommuner deltagande
- deltagande i ASI-nätverk, alla kommuner deltar
- framställande av rapporter till kommunerna baserat på ASI-data
- i samarbete med chefsnätverket arbetat fram en inspirationsdag för personal och en temadag om Samsjuklighet, alla kommuner deltar
- samarbetat med kommunala FoU och landstings-FoU kring en SIP-utbildning som startade under hösten. Fokus har varit samsjuklighet. FoU samordnar gentemot nordvästkommunerna
- kartläggning av forskning och utvärdering inom landsting och kommun rörande samverkan kring personer med sammansatta problem
- studie kring äldre och missbruk, deltagande kommuner Ekerö och Sundbyberg. Publicerande av rapport rörande äldre och missbruk i Ekerö och Sundbyberg. Ett seminarium kring rapporten har hållits.

Socialpsykiatri

- socialpsykiatrikartläggning i Upplands Väsby kommun
- workshops kring resultatet av socialpsykiatrikartläggningen i Solna, Sundbyberg, Sollentuna, Ekerö samt Sigtuna
- planering tillsammans med socialhögskolan av projekt kring SIPar för personer med samsjuklighet, samtliga kommuner kommer att bli delaktiga.

Våld i nära relationer

- planering av en kommande kartläggning av våld i nära relationer bland äldre och personer med funktionsnedsättningar i Järfälla kommun
- studie kring brukares upplevelser av stöd i samband med våld i nära relationer. Deltagande kommuner Sollentuna, Järfälla, Upplands-Bro, Upplands Väsby samt Sundbyberg. Rapport väntas i början av 2015.

Verksamhet direkt riktad mot försörjningsstöd och arbetsmarknad

- seminarium kring rapporten ”När den arbetssökande inte matschar arbetsmarknaden” . Fokus var kommunernas arbetsmarknadsverksamheter, alla kommuner var inbjudna
- genomfört workshop kring ÖJ arbetsmarknad
- genomfört workshop kring KOLADA.
- planering kring fortsättning av studien *Fattiga familjer*

Verksamhet direkt riktad mot socialt arbete med barn, unga och familjer

- forskningsprojekt (finansierat via ABH) om socialtjänstens stöd till biologiska föräldrar som har sina barn placerade i samhällsvård. Medverkande kommuner Solna, Sollentuna och Järfälla.
- olika former av implementeringsstöd till kommunerna gällande barn i samhällsvård (finansieras via SKL/KSL). Deltagande alla kommuner.
- fortsatt arbete med implementering av Socialstyrelsens och Skolverkets vägledning kring placerade barns skolgång och hälsa, arbete främst genom BUS-grupperna
- fortsatt arbete och spridning av ”barnperspektiv”-arbetet. Deltagande alla kommuner
- flera uppdrag inom psyknprojektet, deltagande kommuner Sollentuna och Sundbyberg
- utveckling av UBU samt diskussioner kring planering och implementering av Karlstadmodellen, deltagande kommuner rörande UBU är Upplands Väsby och Sollentuna.
- forskningsprojekt kring ensamkommande barn (finansieras via Migrationsfonden)
- utvärdering av Drive-in-fotbollsprojekt i Sollentuna. Redovisas genom publiceringen av en rapport.
- ett utvecklings- och forskningsprojekt kring hur BBiC används. Finns samband mellan behov – insats – uppföljning. Detta är ett 3-årigt projekt som finansieras av Stockholms stad
- BBiC-samordning, alla kommuner deltar
- utveckling av uppföljningsredskap till Vårlyjus AB till deras verksamhet riktad mot ensamkommande barn och ungdomar

- samordning och ledning av familjehemsnätverket inom vilket arrangeras seminarier, workshops och föreläsningar, alla kommuner deltar
- processutvärdering av ”Unga röster i socialtjänsten” ett brukarråd för placerade ungdomar. Deltagande är Sollentuna kommun, utvärderingen startade sent på hösten 2014
- Kunskapsöversikt gällande sociala risker i utsatta bostadsområden. Uppdragsgivare Sollentuna kommun. Arbetet redovisades genom en skriftlig rapport
- Planerat och genomfört utbildning för utbildare till familjehem

Ekonomi

Resultaträkning (tkr)	Redovisning 2012	Redovisning 2013	Redovisning 2014
Intäkter	3 077	6 152	8 177
Kostnader	-3 077	-4 647	-6 443
Nettokostnader	0	1 505	1 734

För 2014 finns ett överskott på cirka 1 700 000 kronor. Även 2013 slutade med ett överskott. FoU-enheten har arbetat för att anställa personal för specifika uppdrag under hela året, men det har stött på vissa svårigheter. Det kan vara problematiskt att hitta kompetent personal och dessutom ha verksamhetens helhet i åtanke. Vi har under året försökt att få en balans i personalgruppen både vad gäller kön och kompetens. Under året har det dessutom tillkommit ytterligare externa medel och det har uppstått en viss eftersläpning. Av det nuvarande överskottet är cirka 600 000 kronor redan är in-tecknade under 2015. Det handlar främst om medel som Stockholms Stad betalat för kostnader för fortsättning av ett projekt under 2015. Ungefär lika stor del kommer att användas för det fortsatta utvecklingsarbetet inom barn- och unga-området. Det uppkomna överskottet har socialchefsgruppen beslutat att FoU-enheten kan disponera för 2015. Det har möjliggjort fortsatt anställning av de tre forskare som arbetat på enheten under 2014.

Sammanfattande reflektioner

2014 har varit ett intensivt år för FoU-Nordväst då verksamheten och personal i det närmaste varit dubbel så stor mot vad som medges i budget. Så har situationen varit de senaste två åren. Detta är ingen permanent

situation men den har möjliggjort en helt annan verksamhet på FoU-enheten. Genom de externa medel vi erhållit har vi kunnat:

- höja kompetensen totalt sett på enheten
- utöka de verksamhetsområden vi arbetar med
- utvecklat samarbetet med institutioner och organisationer i omgivande samhälle
- fokuserat kunna arbeta med frågor som enheten och kommunerna finner angelägna.

Om vi kommer att ha en liknande situation vid årsskiftet 2014/2015 vet vi inget om idag. Den politiska situationen, som i stora stycken, styr vår tilldelning av externa medel, är i skrivande stund osäker. Det innebär att vi på enheten måste försöka balansera mellan att planera för nerdragningar av personal och att planera för utveckling av verksamheten.

Under året har vi i olika sammanhang diskuterat möjligheten till dialog med kommunerna. Det har handlat om dialog kring implementering eller nyttiggörande av redan producerad lokal kunskap eller om diskussioner kring behov av tänkbara framtida projekt. Diskussionerna kring formerna för denna dialog har pågått under året och kommer troligtvis att accentueras under 2015. Det finns ett behov av att skapa modeller för denna dialog.